

Предик А. А., Коваль О.Ю. (2022) Використання прийомів формувального оцінювання на уроках інформатики в початковій школі. *Педагогічний поступ: збірник матеріалів ІХ Всеукраїнської науково практичної конференції з міжнародною участю «Нова українська школа: теорія та практика»* (Луцьк, 17-18 листопада 2022 р.) / За заг. ред. проф. Пріми Р. М. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2022. 186

***Предик Аліна Анатоліївна**
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та
методики початкової освіти
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна
predikalina@gmail.com
Коваль Ольга Юріївна
магістрант кафедри педагогіки та
методики початкової освіти
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ ПРИЙОМІВ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

З розвитком Нової української школи поступово впроваджує нове оцінювання, яке ґрунтується на описовому формувальному оцінюванні, тому перед педагогами постає нова проблема, як не лише якісно здійснювати перевірку результатів навчання молодших школярів, але й мотивувати їх до навчання, здійснювати оцінювання навчальних досягнень школярів за допомогою нових методів і технологій.

Значення оцінювальної діяльності в системі педагогічної роботи з дітьми відображено в наукових роботах як вітчизняних, так і зарубіжних педагогів та психологів, таких як: Ш. Амонашвілі, Д. Колесова, А. Маркової, Т. Матіса, Н. Морзе, О. Онопрієнко та ін. Зауважимо, що сутність поняття “формувальне оцінювання” досліджували вчені Б. Белл, П. Блек, Б. Коуви, М. Пінська, Ф. Перрену. Проаналізувавши науково-педагогічну літературу констатуємо різні підходи до трактування «формувального оцінювання». Наприклад, М. Пінська визначає «формувальне оцінювання як інтерактивне оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу вчителям визначати потреби учнів, адаптуючи до них процес навчання». У дослідженнях Д. Вільяма, формувальне оцінювання подано як оцінювання, яке може допомогти навчанню, якщо воно надає інформацію, яку вчитель та учні можуть використати як коментарі при самооцінюванні й взаємооцінюванні та для удосконалення освітнього процесу, в якому вони беруть участь. Формувальне оцінювання здійснюється у процесі навчання і необхідне для того, щоб з'ясувати, чи успішно учні діють під час

навчання, а також дає змогу визначити, як необхідно будувати навчання в подальшому.

В ході дослідження з'ясовано, що формувальне оцінювання ґрунтується не на кількісних (скільки помилок), а на якісних показниках. Саме уроки інформатики в початковій школі найкраще демонструють можливості та особливості формувального оцінювання молодших школярів. Наприклад: як працювали учні на уроках інформатики, чи співпрацювали з іншими, чи докладали зусилля, чи ставилися до навчання з цікавістю. Це можливо оцінити лише через спостереження за роботою учнів, а не перевіркою результатів навчання.

Формувальне оцінювання має показати учням, наскільки зросли їхні знання та вміння, як захопливо пізнавати нове, як знання та вміння можуть знадобитися в житті [2]. Уроки інформатики демонструють такі види діяльності при роботі з комп'ютером, де можна побачити, як учні працювали на початковому етапі роботи з різноманітними тренажерами (клатурний тренажер, тренажер миші, чи програмне забезпечення Tux Paint) та в кінці вивчення теми, розділу.

Формувальне оцінювання як "оцінювання для навчання" складається з певних елементів представлених в Методичних рекомендаціях щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4-х класів закладів загальної середньої освіти (Наказ від 13.07.2021 №813), серед яких насамперед:

- вироблення зрозумілих учням цілей на певний період навчання;
- надання й отримання учнями конструктивного зворотного зв'язку щодо їхніх навчальних досягнень відповідно до визначених цілей;
- коригування вчителем навчального процесу відповідно до результатів і навчального поступу учнів [4].

Реалізації зазначених складових в сучасній початковій школі можна досягти використовуючи інноваційні технології навчання (а саме прийоми), які не тільки допоможуть оцінити знання учня, не завдаючи моральної шкоди, а й мотивуватимуть здобувачів освіти до роботи над помилками та покращення своїх навичок. Таке оцінювання в Новій українській школі має на меті підтримати навчальний поступ учнів, сформувати в дитини впевненість у собі, наголошуючи на її сильних сторонах, а не на помилках, діагностуючи досягнення на кожному з етапів навчання.

Сьогодні виокремлюють великий спектр прийомів формувального оцінювання, що створюють не лише можливість якісно оцінити учнів, але й отримати зворотній зв'язок. Так, на уроках інформатики в початковій школі найбільш доречними є: індекс картки для запитань та узагальнення; сигнали рукою (великий палець вгору, вниз), що позначає розуміння чи не розуміння учнями матеріалу; «Світлофор»; однохвилинне есе; мовні знаки (підказки); трихвилинна пауза; «Три зірки та побажання» (прийом взаємооцінювання); «Тижневий звіт» та інші [3].

Серед нетрадиційних прийомів формувального оцінювання, які можна застосовувати під час уроків інформатики в початковій школі ми пропонуємо наступні:

1) Введення жетонів, або купонів (в залежності від форми та можливостей навчального закладу). Вчитель готує 3 різних види жетонів, і в кінці уроку роздає кожному учневі жетон відповідно до його роботи під час уроку інформатики та рівня знань. Важливо, що вчитель повинен пояснити, що означає колір купона, у своїй розповіді мотивуючи дитину до покращення навичок при роботі з комп'ютером.

2) Мотиваційні браслети - надзвичайно зручний метод оцінювання учнів. Педагог готує браслети кількох кольорів (де кожному кольорі відповідає певний предмет), на яких роздруковано кілька видів формувальних суджень. В кінці уроку вчитель відповідно до досягнень учнів на уроці роздає браслети, зачитуючи формувальне судження (похвалу, проблему, мотивацію), стимулюючи учнів до кращої роботи. Ще одним пріоритетом даного методу є те, що кожен з батьків може одразу побачити, як працювала його дитина на уроці та на що потрібно звернути увагу. Однак, як показує досвід, ця технологія має і свої недоліки: велика затратність часу та ресурсів, до того ж діти можуть загубити даний браслет.

3) Введення класної (шкільної) валюти. Діти за виконане завдання отримують класну валюту наприклад «юніки». Вкінці місяця можна за ці юніки купити поїздку, чи похід в кінотеатр, чи на екскурсію.

4) Накопичення значків. Упродовж дня учень за кожну правильну відповідь отримує значок, після останнього уроку учні підраховують кількість значків. В кого найбільше, той отримує заохочення у вигляді розмальовки, або індивідуального цікавого завдання, яке може згодом презентувати однокласникам.

5) Портфоліо - найпопулярніший метод фіксації набутих учнем під час навчання результатів. Після вивчення великої теми, чи розділу, вивченої літери, чи першого десятка учневі пропонується виконати цікаве завдання. Результати виконаного завдання зберігатимуться у портфоліо. Через деякий час, учень виконує схоже завдання. А далі пропонуємо порівняти учневі першу та другу роботу, що сприятиме розвитку самостійного аналізу учнем своєї роботи та мотивації працювати краще. На уроках інформатики можна запропонувати виконання практичних вправ на комп'ютері, а результати будуть представлені у вигляді сертифікатів по вивченню теми чи розділу з інформатики, які учні можуть роздруковувати і поповнити власне портфоліо.

Отже, використання нетрадиційних прийомів, які можна застосовувати під час формувального оцінювання в початковій школі є одним із важливих елементів сучасного освітнього процесу. Це цілеспрямований неперервний хід спостереження за набуттям знань та умінь учнів, необхідна умова інтерактивного навчання, в ході якого формується культура спільного обговорення у класі, розвиваються навички критичного і творчого мислення, а також формується середовище, що заохочує учнів запитувати, робити умовивід. Таке оцінювання підтримує впевненість кожного учня в тому, що він здатний покращити свої результати. Відтак, активне застосування сучасними педагогами інноваційних технологій оцінювання є одним із ключових чинників якісної освіти сьогодення.

Джерела та література:

1. *Методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4-х класів закладів загальної середньої освіти* / Наказ від 13.07.2021 №813 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0813729-21#n12>
2. Морзе Н.В., Барна О.В., Вембер В.П. (2013) *Формувальне оцінювання: від теорії до практики. Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. № 6. С. 45-57*
3. Онопрієнко О.В. (2010) *Портфоліо як засіб контролю результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Умань : ПП Жовтий, № 34. С. 121.*
4. Підгорна О., Береговська Т. (2021) *Що таке формувальне оцінювання, чому воно потрібне учням і які основні виклики?* (10 червня 2021 року) / <https://nus.org.ua/view/shho-take-formuvalne-otsinyuvannya-chomu-vono-potribne-uchnyam-i-yaki-osnovni-vyklyky/>